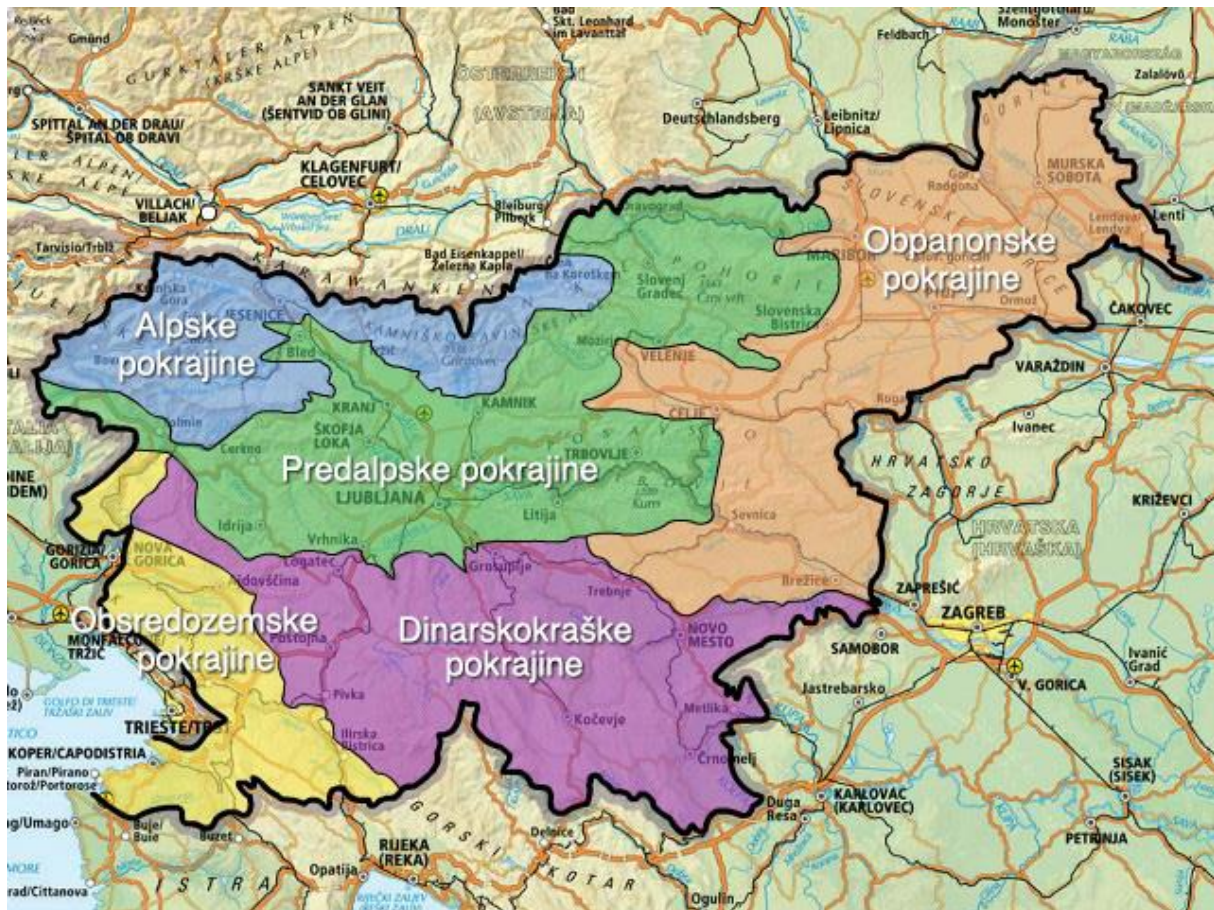

DRUŽBA, 5. razred

UČNA TEMA: Alpski svet

POTEK URE

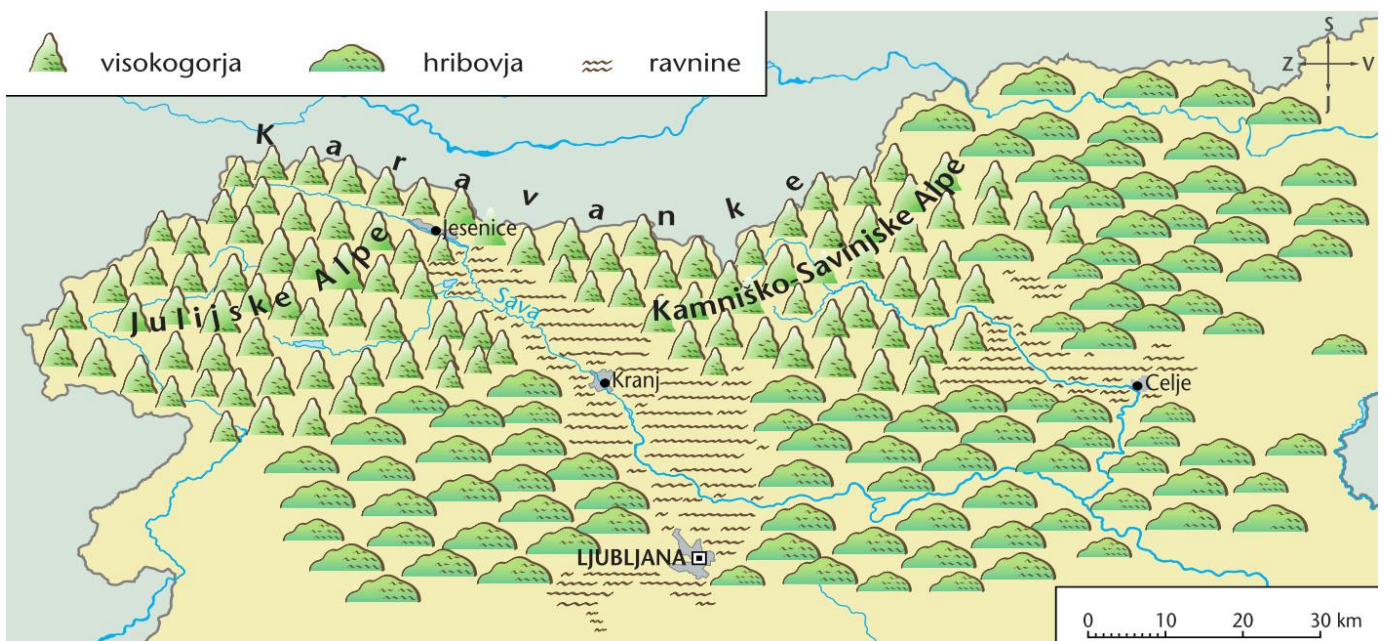
Slovenija je po lastnostih pokrajin razdeljena na sledeče naravne enote:

ALPSKI SVET obsega severni in severo-zahodni del Slovenije (gorovja, hribovja, doline, kotline).

Zanj je najbolj značilno VISOKOGORJE.

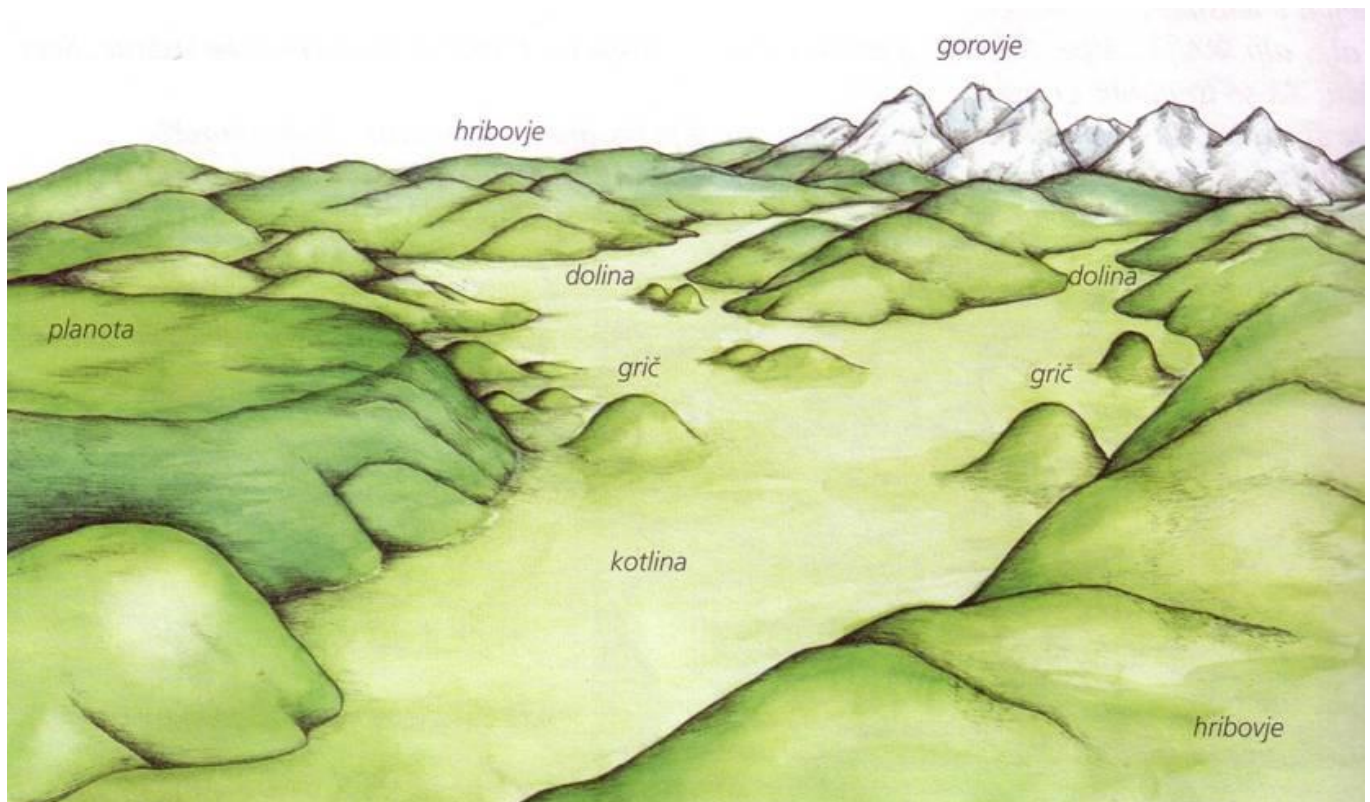

**Delimo ga na: - Julijske Alpe,
- Kamniško-Savinjske Alpe,
- Karavanke.**

**Alpe so najvišje in tudi največje gorovje v Evropi.
Segajo od Francije do Panonske nižine.**

Alpski svet sestavljajo gorovja, hribovja, kotline in doline. V njem je veliko padavin, pozimi zaradi mraza tudi veliko snega, zato je veliko tekočih voda. Doline in kotline so gosto naseljene.

ALPSKI SVET delimo na:

- visokogorski svet
- predalpska hribovja in vmesne kotline.

Ljudje so se v alpskem svetu v preteklosti ukvarjali pretežno z **živinorejo**. Živino so poleti pasli na planinskih pašnikih, kjer so zgradili planšarska naselja.

V njih so živel pastirji, ki so pasli živino in izdelovali sir.
Imenovali so se **PLANŠARJI**.

Ker so v poletnih mesecih planšarji odpeljali živino na gorsko pašo, so kmetje v dolinah lahko travo prihranili in posušili za dolge zimske mesece.

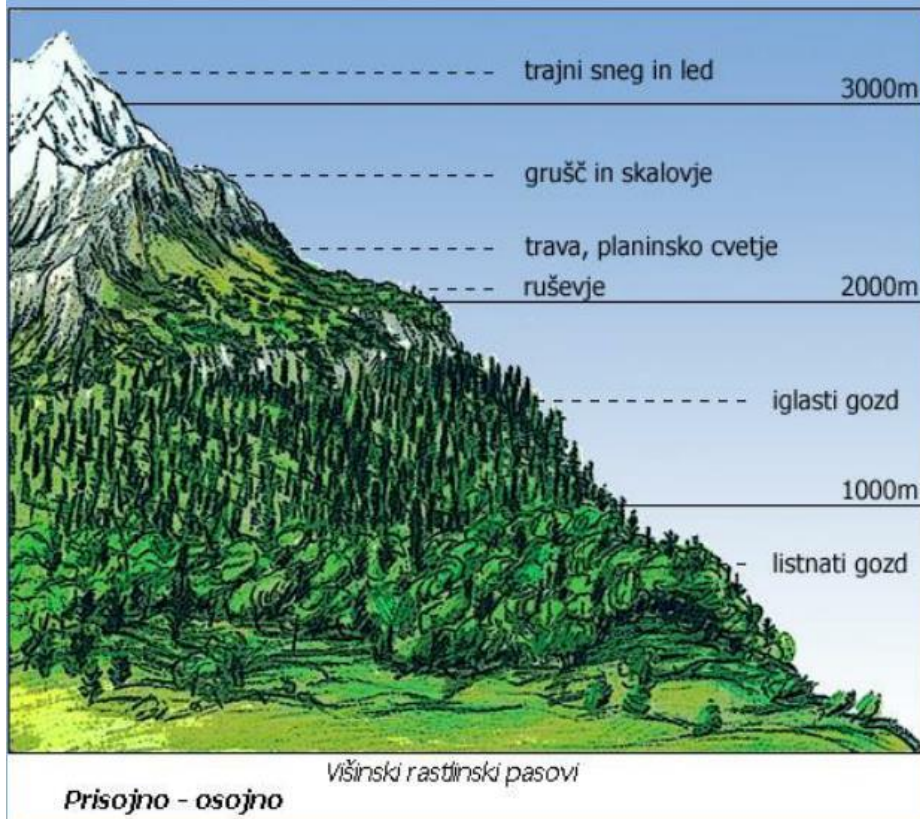
V nekoliko širših dolinah in manjših kotlinah visokogorja, ki so bolj sončne in kjer je nekaj več ravnega sveta, so se kmetje ukvarjali še s **poljedelstvom**.

Na takšnih območjih je bilo tudi več prostora za nastanek malo večjih mest, kot so **Tržič, Jesenice, Bled, ...**

(poiščimo jih na zemljevidu)

Rastlinstvo v alpskem visokogorju in RASTLINSKA MEJA.

Rastlinski višinski pasovi

Kako se v Alpah spreminja rastlinstvo zaradi podnebja?

V zvezek preriši skico višinskih rastlinskih pasov .

Kaj je gozdna meja?

Kaj je snežna meja?

Višja kot je gora, bolj hladno je na njej. Ljudje v gorovjih niso za stalno naseljeni, ker je tam prehladno, do njih je po cestah težko priti in tudi narava jim ne omogoča nobene dejavnosti, s katero bi se lahko preživljali.

Le nekateri živijo v lesenih hišah, ki so preurejene v planinske domove, kjer se ob toplim čaju ustavljajo pohodniki.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Da bi ohranili naravo in preprečili onesnaževanje, je območje Julijskih Alp zaščiteno. Tam je bil leta 1981 ustanovljen **Triglavski narodni park**. Tu veljajo stroge omejitve, katerih se morajo obiskovalci strogo držati. Paziti je potrebno na mir, ne sme se kuriti, voditi psa s seboj brez povodca, kampirati,...

Značilnost gorovij je, da so visoka in strma. Med njimi tečejo **globoke in ozke doline**. Gorovja so samo v spodnjem delu porasla z gozdovi. Višje raste samo trava, ruševje in redka iglasta drevesa.

V alpskem svetu srečamo **tipično grajene hiše**.

Alpska hiša v Kranjski gori

✚ Liznjekova domačija je pristna alpska hiša, ki leži ob glavni deželni cesti. Današnja podoba domačije je nastala ob koncu 18. stoletja.

✚ Hiša ima zidano klet in pritličje, nadstropje pa je leseno. Krita je z lesenimi 'skodlami'. Bogastvo domačije se kaže v poslikani fasadi, šivanimi robovi hiše, kamnitim portalom in rezljano ograjo 'ganka'.

LIZNEJKOVA DOMAČIJA V KRANJSKI GORI

✚ Običajno imajo take hiše v pritličju hlev za živino, v nadstropju pa senik in bivalne prostore. Taka razporeditev prostorov je značilna za kraje z debelo snežno odejo, saj spodnji prostori za živino 'ogrevajo' tudi zgornje bivalne prostore.

Ljudje so poselili doline. Ukvarjajo se z **gozdarstvom, lovom, planšarstvom, planinarstvom, smučanjem.**

Alpski svet je tudi zelo bogat z vodami, saj tu izvirajo kar tri reke: Sava, Soča in Savinja, srečamo pa tudi kar nekaj stoječih voda – jezer. Katera? Poiščimo jih na zemljevidu.

Poglejmo si posnetek o življenju v visokogorju.

<https://www.youtube.com/watch?v=EKUv18DGGtU>

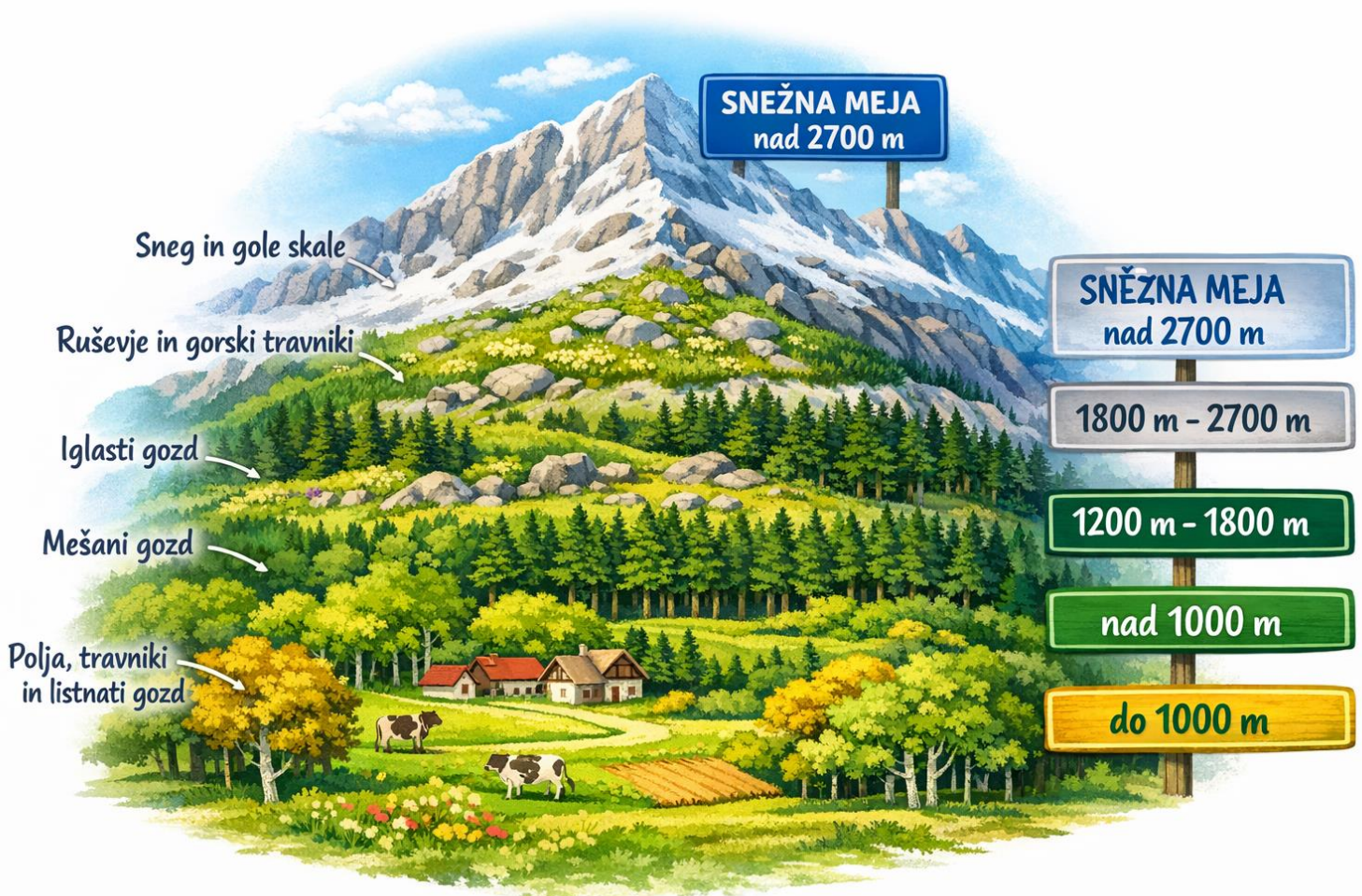

ZAPIS V ZVEZEK

Rastlinski pasovi

V alpskem svetu se z večanjem nadmorske višine spreminja rastlinstvo.

- do 1000 m: listnati gozd, travniki, pašniki in polja
  - od 1000 m do 1200 m: mešani gozd
  - od 1200 m do 1800 m: iglasti gozd
- od 1800 m do 2700 m: ruševje, skale in gorski travniki
  - nad 2700 m: gole skale, sneg in led

S čim se ukvarjajo (preživljajo) ljudje

Ljudje v alpskem svetu se ukvarjajo predvsem z:

- živinorejo
- sirarstvom
- planšarstvom
- turizmom
- gozdarstvom

Turizem je zelo pomemben vir dohodka, ljudi privabljajo gore, jezera, reke, slapovi, smučanje in planinarjenje.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

To je edini narodni park v Sloveniji. Njegov pomen je, da:

- varuje rastline in živali**
- ohranja naravne lepote**
- skrbi za čisto in neokrnjeno naravo**
- ljudi spodbuja k odgovornemu ravnanju v naravi**

Značilnosti alpske hiše

Alpska hiša je prilagojena gorskemu podnebjju.

Značilno zanjo je:

- zgrajena je iz **kamna in lesa**
- ima **strmo streho**, da sneg zdrsi z nje
- streha je pogosto pokrita s **skodlami**
  - ima **majhna okna**
  - pogosto ima **gank**
- pod isto streho so bili večkrat **bivalni in gospodarski prostori**

Alpski svet je pomemben naravni in gospodarski del Slovenije. Ljudje so se s svojim načinom življenja, delom in hišami prilagodili naravnim razmeram.